

Skattebetalarna ska inte stå för notan

Svenska Dagbladet den 13 december 2024

I en debattartikel den 3 december kritiserade vi regeringens planer på att subventionera nya kärnkraftverk. Josef Fransson (SD), Camilla Brodin (KD) och Sven-Olov Daunfeldt och Michelle Tun von Gyllenpalm (Svenskt Näringsliv) har replikerat i tre olika artiklar.

Grundproblemet – som är anledningen till att subventioner ens föreslagits – är att ny kärnkraft är mycket dyr. Eftersom kärnkraftselen förväntas bli dyrare att producera än vad elanvändarna är villiga att betala i genomsnitt måste någon täcka mellanskillnaden. Regeringens utredning föreslår att kostnaden ska läggas på elanvändarkollektivet genom en skatt på elräkningen. Att som Josef Fransson påstå att ny kärnkraft är lösningen på höga elpriser är därför en motsägelse.

Det är förvisso teoretiskt tänkbart att ny kärnkraft skulle driva ner elpriset så mycket att elkostnaden för konsumenterna totalt sett sjunker. Men i så fall skulle kostnaden för kärnkraftssubventionerna falla på befintlig elproduktion, och minska lönsamheten för investeringar i allt från vindkraft till befintlig kärnkraft.

Nu när alla remissvar kommit in kan vi notera att flera tunga remissinstanser framför liknande kritik som vi. Exempelvis kritiserar Svenska kraftnät hela idén att subventionera ett enskilt kraftslag som kärnkraften: "Svenska kraftnät anser att teknikneutralitet är en viktig princip för att möjliggöra en samhällsekonomiskt effektiv utveckling av kraftsystemet och förordar att införandet av subventioner bör inriktas på förmågor snarare än kraftslag."

Energimarknadsinspektionen avstyrker förslaget i sin helhet med liknande argument. Inspektionen menar också att det finns en risk att utredningens föreslagna subventionsnivå inte räcker till: "Kostnaderna för skattebetalare och konsumenter som via elräkningen förväntas bära kostnaderna riskerar därmed att bli mycket högre än vad utredningens beräkningar visat."

I debatten, liksom i replikerna på vår artikel, förekommer ofta vaga formuleringar om att elsystemets stabilitet måste beaktas. Det är dock ett stort logiskt hopp mellan det konstaterandet och slutsatsen att staten måste subventionera kärnkraft med miljardbelopp varje år i 40 år.

Subventions-förespråkarna måste visa att subventionerna motsvaras av de systemnyttor, exempelvis rotationsenergi och reaktiv effekt, som ny kärnkraft skulle tillföra. Det har man hittills misslyckats med.

Som Svenska kraftnät skriver i sitt remissvar: "Svenska kraftnät kan inte följa hur utredningen landar i att en rimlig ersättning är 13 öre per producerad kWh och vilka systemnyttor som har inkluderats i utredningens beräkning." Vad gäller rotationsenergi skriver Svenska kraftnät att motsvarande systemnytta kan upphandlas i form av exempelvis batterier för högst "enstaka öre per kilowattimme". Vidare konstaterar man att arbete pågår med att ta hänsyn till rotationsenergi och reaktiv effekt när avgifterna för de som ansluter till transmissionsnätet sätts, och att kärnkraften därför riskerar att bli dubbelkompenserad.

Konkurrensverket för ett liknande resonemang, och rekommenderar att "alternativa åtgärder för att säkra en effektiv elförsörjning övervägs i första hand, exempelvis utveckling av marknader för önskvärda stöd- och systemtjänster".

Vi vill återigen understryka att vi är positivt inställda till kärnkraft som teknik. Att det tidigare har bedrivits en politik som avvikit från kraftslagsneutralitet och gjort att kärnkraftsreaktorer stängts i förtid var ett stort misstag. Men det subventionsprojekt som regeringen nu vill sjösätta är dyrt, riskabelt och samhällsekonomiskt ineffektivt. Atomkraft, ja tack – men inte på skattebetalarnas bekostnad.

Jacob Lundberg

Jonas Grafström

Fredrik Kopsch